

Troen som kilde og mål!

Foredrag alle i undervisningsstillinger 8. februar 2016

Innledning

Takk for jobben gjør. Reiser rundt og ser hvor viktig trosopplæringen er for vår kirke. Kateketenes bidrag uvurderlig.

Del 1: Troen som mål: Hva er prosjektet å være i en kirke:

Hvorfor skriver Johannes sitt evangelium:

Det sanne lys,
 som lyser for hvert menneske,
 kom nå til verden.
 Han var i verden,
 og verden er blitt til ved ham,
 men verden kjente ham ikke.
 Han kom til sitt eget,
 og hans egne tok ikke imot ham.
 Men alle som tok imot ham,
 dem ga han rett til å bli Guds barn,
 de som tror på hans navn.
 Joh 1,9-12

Da sa de til ham: «Hvilke gjerninger er det da Gud vil vi skal gjøre?» **Jesus svarte: «Dette er den gjerning Gud vil dere skal gjøre: Tro på ham som Gud har sendt.» Joh 6, 28f**

Jesus gjorde også mange andre tegn for øynene på disiplene, tegn som det ikke er skrevet om i denne boken. Men disse er skrevet ned for at dere skal tro at Jesus er Messias, Guds Sønn, og for at dere ved troen skal ha liv i hans navn. Joh 20,30f

Handler om å skape tro på Jesus Kristus:

Bekjennelsen vår er slik: CÅ V

** Confessio Augustana et av
 Den norske Kirkes 5 bekjennelses-
 skrifter.*

For at vi skal komme til denne tro, er der innsatt en tjeneste med å lære evangeliet og meddele sakramentene. Ti ved ordet og sakramentene som midler blir Den Hellige Ånd gitt, han som virker troen, hvor og når Gud vil, i dem som hører evangeliet, nemlig at Gud, ikke på grunn av våre fortjenester, men for Kristi skyld, rettferdiggjør dem som tror at de blir tatt til nåde for Kristi skyld.

Menighetsrådene oppgave Kirkeloven § 9:

Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, døpte gis dåpsopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet.

Menighetsrådet har ansvar for at kirkelig undervisning, kirkemusikk og diakoni innarbeides og utvikles i soknet.

Målet med hele vår tjeneste, alle tjenester, er å skape tro. Ikke bare i trosopplæringen «Gud gir - vi deler», men overskrift over alt vi gjør.

Del 2: Troens vesen

1. Hvordan oppstår troen?

Det er mulig å tenke seg at troen kommer fra to veier. Den første er: «Den oppstår i menneskets intellekt, i hodet til mennesker når de ser rundt seg. Gjennom vår tenkning, kommer vi til at Gud finnes. I salme 14,1: Står det:

«Dåren sier i sitt hjerte: «Det finnes ingen Gud.»

Med andre ord: Bare du tenker, forstår du at Gud må være til. Det er mange gode argumenter for at Gud finnes (den allmenne åpenbaring). Naturens storhet, skjønnhet, kompleksitet. Også gjennom samvittigheten er det mange som mener at det er grunner for å tro at Gud er til. Det såkalte moralske gudsbeviset. Men hvis dette er utgangspunktet for tro, er det klart at utviklingshemmende vil stille med en stor utfordring når det gjelder å gripe troen.

Den andre veien til tro, er stikk motsatt. Troen kommer ikke som et resultat av våre anstrengelser, men som noe som kommer utenfra. I Romerbrevet 10 resonerer Paulus rundt spørsmålet; hvor kommer troen fra?

Men hvordan kan de påkalle en de ikke tror på? Hvordan kan de tro på en de ikke har hørt om? Og hvordan kan de høre uten at noen forkynner? Og hvordan kan de forkynne hvis de ikke er utsendt? Det står jo skrevet: *Hvor vakre de er, føttene til dem som bringer godt budskap!* Men ikke alle var lydige mot evangeliet. Jesaja sier: *Herre, hvem trodde vårt budskap?* Så kommer da troen av det budskapet en hører, og budskapet kommer av Kristi ord. Rom 10,17

Pave Benedikt XVI uttalte mens han var professor i teologi: Påstanden "troen kommer av det budskapet en hører" kaster lys over den fundamentale forskjellen mellom tro og ren filosofi... I troen tar Ordet forrang over tanken.. I

filosofien tar tanken forrang over ordet, den er i siste instans et produkt av refleksjonen som man så forsøker å sette ord på.. Troen kommer derimot til mennesket fra utsiden... Den er ikke noe som er tenkt ut av meg selv; den er noe som er sagt til meg, som treffer meg som noe som ikke er blitt tenkt ut og ikke kunne vært tenkt ut og som legger en forpliktelse på meg."

(sitert fra Raniero Cantalamessa, Remember Jesus Christ. Responding to the Challenges of Faith in our Time. S. 18)

Hva slags budskap er det han kommer med? I et interessant avsnitt i 1. Korinterbrev skriver Paulus om hvordan han opptrådte hos dem:

Da jeg kom til dere, søsken, var det ikke med fremragende talekunst eller visdom jeg forkynte Guds mysterium (altså ikke intellektuelle argumenter). For jeg hadde bestemt at jeg ikke ville vite av noe annet hos dere enn Jesus Kristus og ham korsfestet. Svak, redd og skjelvende opptrådte jeg hos dere. Jeg forkynte ikke mitt budskap med overtalende visdomsord, men med Ånd og kraft som bevis (altså noe utenfor seg selv). For deres tro skulle ikke bygge på menneskelig visdom, men på Guds kraft.

Likevel forkynner vi en visdom for dem som er modne. Men det er ikke en visdom som tilhører denne verden og denne verdens herskere, de som går til grunne. Nei, vi forkynner et mysterium, Guds skjulte visdom. Før tidenes begynnelse hadde Gud bestemt at den skulle føre oss fram til herligheten. Denne visdommen har ingen av verdens herskere kjent. Hadde de kjent den, ville de ikke ha korsfestet herlighetens Herre. **Men som det står skrevet:**

**Det intet øye så og intet øre hørte,
det som ikke kom opp i noe menneskehjerte,
det som Gud har gjort ferdig for dem som elsker ham,**

det har Gud åpenbart for oss ved sin Ånd. For Ånden utforsker alle ting, også dybdene i Gud. Hvem andre enn menneskets egen ånd vet hva som bor i et menneske? Slik vet heller ingen annen enn Guds Ånd hva som bor i Gud.

1. Kor 2,1-11

I Martin Luthers forklaring til den tredje trosartikkel beskriver tydelige den lutherske forståelsen av troen:

Jeg tror på Den Hellige Ånd, en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse, legemets oppstandelse og det evige liv. **Hva betyr det?**

Svar: Jeg tror at jeg ikke av egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komme til ham. Men Den Hellige Ånd har kalt meg ved evangeliet, opplyst meg med sine gaver, helliggjort og bevart meg i den rette tro, - på samme måte som han kaller, samler, opplyser og helliggjør hele den kristne kirke på jorden og bevarer den hos Jesus Kristus i den rette, ene tro.

Troen er ikke et resultat av egne anstrengelser, men av Den Hellige Ånds verk. I oss selv er det ikke mulig å tro, hadde det ikke vært for Ordet og Ånden som kommer til oss og skaper tro, er det ingen av oss som hadde en tro.

Den samme tanken kommer veldig tydelig frem i dåpsliturgien i Den norske kirke. Etter at dåpskandidaten har fått vannet øst over hodet, legger presten hånden på hodet til den dømte og sier disse ordene:

Den allmektige Gud har nå gitt deg sin Hellige Ånd, gjort deg til sitt barn og tatt deg inn i sin troende menighet. Gud styrke deg med sin nåde til det evige liv.

Tydeligere kan det ikke sies at troen ikke er avhengig av en eller annen intellektuell utrustning hos den som mottar den. **Gavens kvalitet er ikke avhengig av mottageren, men av giveren.** Giveren er som kjent Gud.

3. Hva er kjennetegnet på troens vesen?

a) Troen som relasjon- et liv

Hva er innholdet i troen? Er det først og fremst et kognitivt innhold, et sett med læresetninger, eller er det noe annet? At troen har et innhold, er det ingen tvil om. I alle kirker reiser vi oss og bekjenner trosbekjennelsen. Den er lik i alle kristne trossamfunn. De tre oldkirkelige bekjennelsesskriftene; Nikenum, Apostolicum, og Athanasianum. I lutherske kirker har vi også De lutherske bekjennelsene, Confessio Augustana og Martin Luthers lille katekisme, som forteller hva en luthersk tro er.

Hvis skal vi gå til troens vesen, må vi gå et annet sted. I Johannesevangeliet 14,1-9 får en av Jesu disipler, Filip, en viktig leksjon av Jesus i hva som er troens vesen. Etter å ha snakket om at vi ikke skal engste oss for fremtiden fordi Jesus vil gjøre i stand et sted for oss; sier Thomas:

«Herre, vi vet ikke hvor du går. Hvordan kan vi da vite veien?» Jesus sier: «Jeg er veien, sannheten og livet. Ingen kommer til Far uten ved meg. Har dere kjent meg, skal dere også kjenne min Far. Fra nå av kjenner dere ham og har sett ham.»

Da sier Filip: «Herre, vis oss Far, det er nok for oss.» Jesus svarer: «Kjenner du meg ikke, Filip, enda jeg har vært hos dere så lenge? Den som har sett meg, har sett Far.

Det er et spørsmål om kjennskap, ikke kunnskap. Kjennskap går på en relasjon. Jeg kan vite mye om enkelte personer (kjendiser), men det betyr ikke at jeg kjenner dem. Troen handler om relasjonen, kjennskapet.

Utrolig viktig at denne siden leves ut i trosopplæringen. Samtidig har troen også en innholdsside.

b) Troens innhold: Jesus er Herre

Troen er en gave og den er relasjonell. Den eldste kristne trosbekjennelsen er slik: «Jesus er Herre.»

I de første århundrene etter Kristus, ble mange kristne forfulgt og drept. En av dem var Polykarp. De ville tvinge ham til å si at Jesus ikke er Herre. De mente nemlig at det var keiseren som var Herre.

"De sier til ham: Hva er galt med å si Keiseren er Herre.? Sverg, så skal jeg løslate deg, forbann Kristus: Da svarte Polykarp: I åttiseks år har jeg tjent ham, og aldri har han gjort meg noe ondt; hvordan skulle jeg da fornekte min konge som har frelst meg?"

Polykarps tro handler om en relasjon og et kjennskap. For å knytte linjen tilbake til hvordan troen skapes, la meg sitere et annet vers i fra 1 Korinterbrev:

Derfor kunngjør jeg for dere at ingen som taler i Guds Ånd, sier: «Forbannet er Jesus!» Og ingen kan si: «Jesus er Herre!» uten i Den hellige ånd. 1. Kor 12,3

Her ser vi at troen, og innholdet; kjernen: «Jesus er Herre» er et resultat av Åndens verk.

Del 3: Troen som kilde

Ad fontes:

Apgj 4,42

- Bibelen: Historie; Mamma Maggie Du må lese i Bibelen hver dag:
 - Lese den ikke bare med fagets øye, men også med troens øye
- Bønnen: Ingen som er fornøyd med det. Men hører med Bønn er å lukke Jesus inn: Hvordan du ber, er hvordan du tror
- Fellesskapet: Troen som relasjon: Til Jesus + til andre
- Nattverden, Jesu nærvær

Hvile i noe utenfor meg selv, Troens betydning «Se verden med troens øye»

1) «Deus semper major».

Tror på noe utenfor meg selv, og større enn meg selv. Kildene finnes ikke i meg selv. Gud er alltid større. «Gud er min hvile, Gud er min styrke.»

- o Finner ikke kreftene, kildene primært i oss selv, men mest utenfor. Troen på Gud gjør det jo annerledes
- 2) Konsekvensene av dette: Er ikke alene, ja, faktisk det meste er det Gud som gjør:
- a. Formidlingen: Brødunderet som eksempel på forkynnelse. (forklaringen til 3. trosartikkel: DHÅ har kalt meg.)
 - b. Misjons og dåpsbefalingen: En som går med oss
- 3) Kallet, Hvorfor jobbe: To måter:
- a. konkurrert seg til jobben:
 - b. Kallet har to sider;
 - i. Det indre kallet. Det er veldig viktig
 - ii. Det ytre, menigheten, kirken, biskopen kaller. «Du har ikke spilt deg inn på laget, mens andre sitter på benken og truer din posisjon.»
 - c. Ikke ufeilbarlige mennesker: «Vi har denne skatten i leirkar.»
- 4) Avhengig av andre: Menigheten: Jesu legeme. Organisk knyttet sammen med andre.
- 5) Bønn:
- Andre ber for meg:
- a. Klostrenes funksjon:
 - En munk snakket med i Makariosklosteret i Egypt:
 - Fortellingen Moses: i Striden: Holdt oppe hendene hans
 - **Seier over amalekittene**
- 8** Amalekittene kom og gikk til kamp mot israelittene i Refidim. **9** Da sa Moses til Josva: «Velg ut noen menn for oss, dra av sted og kjemp mot amalekittene! I morgen skal jeg stå på toppen av høyden med Guds stav i hånden.» **10** Josva gjorde som Moses sa, og kjempet mot amalekittene, mens Moses, Aron og Hur gikk opp på toppen av høyden. **11 Da gikk det slik til at så lenge Moses holdt hånden oppe, hadde israelittene overtaket. Men så snart han lot hånden synke, fikk amalekittene overtaket.** **12** Men da Moses ble trett i hendene, fant de en stein og plasserte den under ham. Han satte seg på den, og Aron og Hur støttet hendene hans, en på hver side. Da var hendene hans støe helt til solen gikk ned. **13** Josva slo ned

amalekittene og deres hær med sverd. 2.
Mos 17

b. Privilegium å jobbe i kirken: Jeg hviler hver dag også i at andre ber for meg. Hist fra Lillestrøm: Kunne ikke gjøre noe annet. Livet vært tøft:

c. Forbedere i Rom 8:

På samme måte kommer også Ånden oss til hjelp i vår svakhet. For vi vet ikke hva vi skal be om for å be rett, men Ånden selv går i forbønn for oss med sukk uten ord Rom 8,26

Hvem kan anklage dem Gud har utvalgt? Gud er den som frikjenner. 34 Hvem kan da fordømme? Kristus Jesus er den som døde, ja, mer enn det, han sto opp og sitter ved Guds høyre hånd, og han ber for oss.. Rom 8,33f

Troen som tillit (fiducia)

Tro er en relasjon, kjennskap og nærvær til den treenige Gud. Men det er også en annen side ved troen.

To sigøynere, far og datter, opptrådte som trapeskunstnere på et sirkus i Polen under krigen. Høydepunktet var avslutningsnummeret der datteren kastet seg ut fra trapesen høyt under sirkusteltet uten sikkerhetsnett, for så å bli fanget av faren. Hver kveld hoppet hun, og hver kveld tok han imot henne.

Enda farligere enn å være trapeskunstner var det på de tider å være sigøyner. Nazistene gjorde hva de kunne for å utrydde denne folkegruppen. En morgen hadde faren stått tidlig opp og forlatt leiligheten der de bodde. Jenta var nå alene hjemme. Utpå formiddagen banket det på døren. Der stod en mann hun ikke kjente. Han sa han hadde en beskjed til henne fra faren: Nazistene var kommet til byen og de måtte flykte. Det var imidlertid for farlig for faren å komme tilbake til huset i dagslys, og dessuten var hovedgaten foran inngangsdøren bevoktet av patruljerende soldater. Men leiegårdens nordvestre hjørne vendte mot en stille og mørklagt bakgate. Klokken to samme natt måtte hun komme seg opp på taket og gå til dette hjørnet. Da ville faren stå der på gaten fire etasjer nedenfor. Så skulle hun hoppe, og han ville ta imot henne, slik han pleide å gjøre. Deretter kunne de sammen flykte ut av byen.

Den unge jenta var forvirret. Hun kjente ikke mannen som kom med beskjeden. Hun kunne derfor ikke være sikker på om dette virkelig var farens ord til henne. Men dagen gikk og faren kom

ikke tilbake. Hun fikk høre meldinger som bekreftet at nazistene virkelig var kommet til byen.

Uten annet å holde seg til enn farens løfte, gikk hun opp på taket da klokken var blitt to. Hun fant det hjørnet hun trodde lå mot nordvest, og visket så høyt hun kunne i mørket: "Far, er du der?" Men det kom ikke noe svar. Så hoppet hun.

Tro er tillit. Søren Kierkegaard kaller det å "Kaste seg ut på de 70.000 favner." Tillit forutsetter ikke et intellektuelt eller kognitiv minstemål. Tillit skapes i nærvær av en person.

Den norske dikteren Arnold Eidslott har skrevet et dikt han har kalt: *Tilsvar til Hamlet*. Det er slik:

Å tro
 eller ikke tro
 Det er spørsmålet
 Blinde
 Molekylære forbindelser
 Det er spørsmålet
 Eller
 En kjærlig skaper en far
 Det er spørsmålet
 Å tro
 eller ikke tro
 Det er spørsmålet

Uten annet å holde seg til enn farens løfte, gikk hun opp på taket da klokken var blitt to. Hun fant det hjørnet hun trodde lå mot nordvest, og visket så høyt hun kunne i mørket: "Far, er du der?" Men det kom ikke noe svar.

Så hoppet hun. Fortellingen slutter med disse ordene: Og han tok imot henne.

(H. Nordhaug i "De store ordene," Kaufmann, s.115f)

«Å tro eller ikke tro Det er spørsmålet.» Gavens kvalitet er ikke avhengig av mottageren, men av giveren. Troen på Jesus Kristus holder. Det har vært kirkens svar like til i dag.

Troen er både kilde og mål. Og kanskje aller mest. Troen er dem som bærer oss.

Stein Reinertsen
 Kristiansand 5. februar 2016